

december 2014

VREDESACTIE

De
toekomst
van ons
leger?

De gruwel in propere CIJFERS

Europa is een van de grootste wapenexporteurs ter wereld. In 2013 stonden zes Europese bedrijven: BAE Systems, EADS, Cassidian, Finmeccanica, Thales en Rolls Royce in de top vijftien van grootste wapenbedrijven ter wereld. De Europese wapenindustrie had in 2012 een omzet van 96 miljard euro. Bijna 40 miljard daarvan was bestemd voor de export. In 2012 leverden de Europese landen 47.868 wapenexportvergunningen af. Slechts 459 werden geweigerd. In 2011, het jaar van de Arabische Lente, bedroeg de waarde van de Europese exportvergunningen naar de Arabische regio 9 miljard euro, dubbel zoveel als in 2007.

"Een veilig Europa in een betere wereld" zo luidt de titel van de Europese veiligheidsstrategie die in december 2003 door de Europese Raad werd goedgekeurd. Hierin wordt erkend dat Europa niet los staat van de rest van de wereld en dat interne en externe veiligheid onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Ook lezen we dat economische verhoudingen een bron van (gewelddadige) conflicten kunnen zijn en dat een handelsbeleid daarom een krachtig instrument van conflictpreventie kan zijn. Met preventie van conflicten kan bovendien *'niet vroeg genoeg begonnen worden'* en *'conflicten vergen politieke oplossingen'*. Deze elementen zouden zo uit een tekst van Vredesactie kunnen komen. Helaas strookt de praktijk niet met deze mooie retoriek.

De EU stimuleerde de voorbije jaren de uitbouw van een Europese defensie-industrie. Een industrie die expansieve wapenhandel naar conflictregio's broodnodig heeft om winstgevend te zijn. In 2012 was veertig procent van de omzet van de Europese wapenindustrie bestemd voor de export. Europese wapens duiken op in conflicten en bij mensenrechtenschendingen wereldwijd. Van de eenenvijftig regimes die door de Economist Intelligence Unit's Democracy Index 2012 als 'autoritair' bestempeld worden, konden er drieënvijftig wapens kopen in de Europese Unie. Het toont aan dat een laks Europees wapenexportbeleid als katalysator kan fungeren voor conflicten wereldwijd.

Hoe? Wie?

Wapenexportcontrole is een nationale bevoegdheid. Het zijn de nationale regeringen

die wapenexportvergunningen weigeren of goedkeuren en ze doen dat volgens hun eigen procedures. In België is de wapenexportcontrole grotendeels toegewezen aan de gewesten.

Maar op 8 december 2008 werd het gemeenschappelijk Europees standpunt over wapenexport goedgekeurd door de Europese Raad. Dit harmoniserend kader is bepalend voor het beleid van de Europese lidstaten en regio's en is dan ook vooral een oefening in het neerschrijven van de grootste gemene deler.

Net als in het nationale beleid voor wapenexport zit er in die grootste gemene deler een serieuze contradictie. Enerzijds worden acht criteria opgelijst die wapenexport moeten beperken. Anderzijds wil men een sterke wapenindustrie, en daarvoor is (meer) wapenexport van cruciaal belang.

Volgens het gemeenschappelijk standpunt moeten de beperkende criteria altijd boven de commerciële belangen van de wapenindustrie staan. De praktijk wijst echter anders uit. In 2011, het jaar dat de Arabische Lente volop woedde, bedroeg de waarde van de Europese exportvergunningen naar deze regio 9 miljard euro, een miljard meer dan in 2010 en dubbel zoveel als in 2007. Nagenoeg veertig procent van de Belgische wapenexport is rechtstreeks bestemd voor de Arabische landen. Bijna de helft van alle Europese vuurwapens en hun munitie die naar het Midden-Oosten worden uitgevoerd, is afkomstig uit België, zo schreef de krant De Standaard in 2013. Saoedi-Arabië koopt zoveel lichte wapens uit België dat "Saoedische soldaten vijf armen moeten hebben om al die wapens te kunnen dragen".

Het toekennen van de vergunning door de Waalse regering voor de verkoop van FN-wapens bestemd voor de elitetroepen van Khadaffi is een sprekend voorbeeld van hoe commerciële belangen zwaarder doorwegen dan ethische criteria. Na verschillende negatieve adviezen, en zelfs een schorsing door de Waalse Conseil d'Etat van de eerder verleende vergunning, gaf de Waalse minister president Ruddy Demotte in 2010 toch zijn fiat voor de wapenleveringen. Hoewel het conflict in Libië nog niet in alle hevigheid was losgebarsten, waren de mensenrechtenschendingen en het ondemocratische beleid genoegzaam bekend.

In het rapport 'Vlaamse buitenlandse wapenhandel 2013', van het Vlaams Vredesinstituut (VVI) worden harde conclusies getrokken omtrent het Vlaamse wapenhandeldecreet dat uitvoering geeft aan de Europese richtlijn rond wapenhandel. Ongeveer de helft van de voorheen vergunde wapenexport is van de radar verdwenen. Het gaat over producten die niet op de Europese controlelijst staan, maar wel een militair eindgebruik hebben. Van onze gekende wapenexport gaat een deel naar

Start

**6 DECEMBER 2014,
BRUSSEL.**

Meer dan zeventig mensen ontmoeten elkaar in de Pianofabriek. Samen met Agir pour la Paix stellen we onze plannen voor de campagne Ikstopwapenhandel.eu voor in het Nederlands, het Frans en het Engels. Maar er klinkt ook Spaans, Perzisch, Arabisch en Koerdisch, we hebben al een hoop talen in huis om de campagne in een internationaal netwerk te lanceren!

Informeren. Ontmaskeren. Ingrijpen. De drie hoofdlijnen van de campagne werden voorgesteld en iedereen werd uitgenodigd om in één van de werkgroepen deel te nemen aan een concretere invulling. De startdag werd afgesloten met een lekkere maaltijd en een mooi concert.

andere EU-landen. Op basis van de Europese regelgeving laat Vlaanderen in grote mate toe dat er met "algemene vergunningen" wordt gewerkt. Dat betekent dat die transacties van wapens binnen de EU zonder voorafgaande procedure kunnen verlopen met gecertificeerde klanten. Rapportage moet pas achteraf gebeuren, zodat parlementaire controle pas mogelijk is lang na de feiten. "We hebben slechts gedeeltelijk een beeld van de overbrenging van producten binnen de EU", aldus Tomas Baum van het VVI. Voor de wapens die Vlaanderen uitvoert naar landen buiten de EU is er wél een voorafgaande controle. Maar voor dit deel van de export is maar voor de helft van de gevallen de eindgebruiker van de wapens bekend.

Kortom: onze wetgeving voor wapenexport is zo lek als een zeef. Verantwoordelijkheden van lokale overheden en controlemechanismen verdwijnen samen met wapens over landsgrenzen.

8+1 criteria van het gemeenschappelijk Europees standpunt over wapenexport

In artikel 2 van het gemeenschappelijk Europees standpunt over wapenexport staan volgende 8 criteria uitgewerkt:

1. Respect voor internationale verplichtingen van de lidstaten.
2. Eerbiediging van de mensenrechten in het land van eindbestemming.
3. De spanningen of gewapende conflicten in het land van eindbestemming.
4. De mate waarin de wapenleverantie van invloed is op de vrede en veiligheid in de regio.
5. De nationale veiligheid van de lidstaten en bondgenoten.
6. Het gedrag van het land van eindbestemming ten opzichte van de internationale gemeenschap, met name de houding ten aanzien van terrorisme, de aard van zijn bondgenootschappen en de eerbiediging van het internationaal recht.
7. Risico van omleiding van de goederen binnen het land, of heruitvoer onder ongewenste omstandigheden.
8. Verenigbaarheid van de wapenexport met de technische en economische capaciteit van
9. het ontvangende land (duurzame ontwikkeling).

In wat voorafgaat aan deze lijst staat echter "De lidstaten erkennen de gezamenlijke wens om een defensie-industrie te behouden" en "de versterking van de Europese wapenindustrie draagt bij aan het Europese buitenlands en veiligheidsbeleid". De versterking van de Europese wapenindustrie wordt zo het belangrijke negende criterium van dit gemeenschappelijke standpunt.

WAT ALS?

Wanneer wapenfabrikanten nieuwe (gesubsidieerde) wapentechnologie ontwikkelen, willen ze er geld mee verdienen. Ze halen alles uit de kast om iedereen wereldwijd er toe aan te zetten die nieuwe wapens te kopen. Of de wapens tegemoet komen aan een reële veiligheidsbedreiging is zelfs irrelevant. Desnoods zorgt een marketingcampagne daar wel voor. Soms is het niet duidelijk meer of beleidsbeslissingen uit een militaire logica voortvloeien of uit een economische. Vaak wordt er geen moeite gedaan om de economische logica te verhullen.

Maar stel je voor dat de EU, zoals ze in haar veiligheidsstrategie zelf aangeeft, haar handelsbeleid gebruikt als een krachtig instrument van conflictpreventie. Dan zouden geen 459 wapenexportvergunningen worden geweigerd maar 45.900. De defensie-industrie zou veertig procent van haar inkomsten verliezen. Met wapens zou geen geld meer verdiend worden. De druk van wapenhandelaars op ons veiligheidsbeleid zou verschrompelen.

Wat als er in Libië, in Syrië, in Israël, in Irak, Mexico, Mali, Nepal ... geen Europese wapens meer zouden zijn?

Laat ons ermee beginnen:
ikstopwapenhandel.eu

Stop Wapenhandel: hoe?

Informeren, Ontmaskeren, Ingrijpen. Dat zijn de drie lijnen van ikstopwapenhandel.eu. We brengen wapenhandel in kaart, halen de wapenhandelaars uit de anonimiteit en grijpen in daar waar we wapenhandel kunnen stoppen.

INFORMEREN

Kennis is macht. Weinig mensen weten dat de Europese lidstaten samen een van de grootste wapenexporteurs ter wereld vormen. Europa kan dan wel het mooie weer maken op het internationale toneel als een continent van democratie en vrede, maar dat imago stemt niet overeen met de werkelijkheid.

Informeer zoveel mogelijk mensen over de omvang van de Europese wapenexport en de desastreuze gevolgen ervan. Waar komen al die wapens terecht? Wie wordt er rijker van? Wie krijgt de kogels in zijn of haar lijf? Waarom is er zo weinig controle? Is het waar dat Europa nauwelijks exportvergunningen weigert? En wie durft nog beweren dat Europa vrede uitdraagt?

En jij?

- Kijk op de nieuwe campagnewebsite: www.ikstopwapenhandel.eu
- Word fan van de facebookpagina facebook.com/Istopthearmstrade.eu
- Boek een lobbytour 'Lobbyen voor oorlog'! Op een boogschuit van het Berlaymontgebouw vinden we de belangrijkste koepelorganisaties van de defensie-industrie. De wapenbedrijven verzekeren zich op die manier van een stevige stempel op het Europese beleid. Hoe dit werkt, en wie waar aan de touwtjes trekt, kom je te weten op de lobbytour, een alternatieve stadswandeling. Interesse? De gidsen van Vredesactie staan klaar om groepen van tien tot maximum twintig personen een rondleiding te geven. Neem voor meer informatie contact op met lobby@vredesactie.be
- Werk mee in de werkgroep 'Informeel'. We spitten samen informatie uit en brengen wapenhandel in kaart, we zoeken naar inventieve manieren om onze kennis te verspreiden, maken filmpjes voor de sociale media, bedenken en verspreiden creatieve beelden, ...

ONTMASKEREN

De handel in wapens en onderdelen ervan speelt zich af in grijze zones en achter gesloten deuren. Op conferenties, netwerk-evenementen en tijdens lunchmeetings ontmoeten Europese beleidsmakers, wapenhandelaars en lobbyisten elkaar. Ze sluiten er deals, pleiten voor soepele exportregels en strijken subsidies op voor de ontwikkeling van nieuwe wapentechnologie.

Wie zijn die lobbyisten, managers en politici die zonder blozen pleiten voor meer wapentuig? Het liefst verstoppen ze zich achter ingewikkelde structuren, namen en afkortingen (EADS, BAE, ASD, ESRAB, EDA,...). Maar achter die afkortingen schuilen mensen zoals u en ik, mannen en vrouwen die de netwerk-evenementen en beurzen van de wapenlobby organiseren en bezoeken. Welke mensen geven de wapenindustrie de wind in de zeilen? Geef ze een gezicht. Zoek het mee uit met Vredesactie.

Met de website wapendealers.eu halen we de wapenlobbyist uit zijn comfortabele grijze zone. We spotten wapendealers: we vatten post aan de ingang van de kantoren, meetings en events van de wapenindustrie, trekken foto's van iedereen die binnen en buiten loopt en publiceren ze online. Wie een wapenevenement bezoekt zal dat niet langer anoniem kunnen doen. We geven de wapenlobby gezichten en namen zodat iedereen kan zien wie verantwoordelijk is.

En jij?

Doe mee, ga zelf wapendealers spotten. Je kan dit alleen doen of met een groepje vrienden.

- Kies een moment en plek om te gaan spotten in de spotterskalender op wapendealers.eu.
- Vat post aan de ingang van een kantoor, meeting of event van de wapenindustrie.
- Neem foto's van iedereen die binnen en buiten loopt.
- Kijk op wapendealers.eu of de personen die je hebt gespot in de wapendealerslijst staan, indentificeer hen en upload je foto.

INGRIJPEN

Onze Europese wapenhandel houdt bloedige conflicten aan de gang. Dat moet stoppen en liefst nu. Het gaat tenslotte om mensenlevens. Breng 'ik stop wapenhandel' in de praktijk en verhinder geweldloos dat wapenhandelaars hun oorlogstuig verkopen of ijveren voor soepele exportregels. We grijpen in tijdens wapenbeurzen, conferenties van wapenlobbygroepen, lobby-evenementen,...

En jij?

Doe mee en bereid je actief voor op directe geweldloze acties bij wapenhandelaars en lobbyisten. Ontdek de valkuilen, oefen op hoe je geweldloos kan omgaan met mogelijke provocaties, teken geweldloze actiescenario's uit en wat er kan gebeuren bij arrestatie, kortom volg een actietraining 'Ik stop wapenhandel'. Een trainingsdag start om 10u en eindigt ten laatste om 18u. Deelname is gratis, inschrijven verplicht via ikstopwapenhandel@vredesactie.be.

Actietraining 'Ik stop wapenhandel':

zondag 22 maart		training 'Ik stop wapenhandel' in Antwerpen
zaterdag 28 maart		training 'Ik stop wapenhandel' in Gent
zondag 19 april		training 'Ik stop wapenhandel' in Brussel

In het najaar volgen er meer trainingsdagen verspreid over het hele land.

Werk mee

1. Nationaal: geef de campagne mee vorm en inhoud. Neem contact op via ikstopwapenhandel@vredesactie.be of 03 281 68 39 en we leggen je uit in welke nationale werkgroepen je een engagement kan opnemen.
2. Lokaal: maak de campagne in jouw regio bekend of organiseer in jouw stad of dorp een training 'Ik stop wapenhandel'. Je kan aansluiten bij een bestaande lokale groep, of zelf contactpunt worden.
3. Alleen of in groep: ga wapendealers spotten, met je fototoestel in de aanslag. Bekijk de spotterskalender op wapendealers.eu.

De toekomst van ons **LEGER?**

'Een breed maatschappelijk en politiek debat over de toekomst van het Belgische leger', de vredesbeweging dringt er al lang op aan. Sinds kort zijn ook de militaire vakbonden en zelfs de top van het leger vragende partij. Zinvol, zo lijkt ons, maar laat ons de fundamentele vragen en cruciale feiten niet uit de weg gaan. Voor een verhoging van de defensiebudgetten bestaat geen enkel maatschappelijk draagvlak. Niemand, behalve de militairen zelf, lag de afgelopen decennia wakker van de afbouw van het leger, zo moet ook de militaire vakbond vaststellen. "De militaire gemeenschap heeft nagelaten om Defensie goed in de markt te zetten" klinkt het.

Nochtans pakte Defensie de afgelopen jaren vaak uit met 'succesverhalen' in Afghanistan en Libië. Die zijn er niet in geslaagd om de publieke opinie te overtuigen. Beseft de burger misschien dat het leger een te bot instrument is om de factoren die onze veiligheid en stabiliteit bedreigen aan te pakken?

“Het debat moet gaan over een duurzame buitenlandse politiek, in plaats van krampachtig te proberen het leger relevant te maken voor ons buitenlands beleid.”

Dat het ongenoegen bij militairen en hun vakbonden groot is, is begrijpelijk. Geen enkele regering heeft de moed gehad duidelijke keuzes te maken. Ons leger moest op alle fronten inzetbaar zijn. Het resultaat: een duur leger dat enkel in functie staat van ons imago bij de NAVO en de EU maar niet bijdraagt aan onze veiligheid.

Een defensiebeleid moet in functie staan van het buitenlands en veiligheidsbeleid. Als de krijgsmacht niet het meest geschikte middel is om de doelstellingen van dat beleid te realiseren, dan kunnen we ze net zo goed verder afbouwen. Op die manier komen ruimte en middelen vrij voor een duurzaam buitenlands beleid en een niet-militair veiligheidsbeleid.

RELEVANTE PARTNER BLIJVEN

Vandaag dient de Belgische defensie in de eerste plaats om onze positie in de NAVO en de EU te handhaven. "Een betrouwbare NAVO-partner zijn" is voor het defensiebeleid een doelstelling op zich geworden. De regering plant miljardeninvesteringen in militair materiaal "om internationaal relevant te blijven." Door onze deelname aan missies in NAVO-verband, zoals in Libië of Afghanistan, of als onderdeel van ad hoc coalities, zoals in Irak, wil de regering vooral verzekeren dat we met de grote jongens kunnen blijven meepraten.

In die zin heeft het leger een hoofdzakelijk politieke rol, eerder dan een militaire. Maar is het werkelijk zo dat België internationaal alleen

een rol kan spelen als het ook een militaire bijdrage levert aan de NAVO en de EU?

Ons NAVO-lidmaatschap creëert eerder een keurslijf voor ons buitenlands beleid dan dat het een effectieve veiligheidspolitiek mogelijk maakt. Via de NAVO zijn we betrokken bij desastreuze militaire interventies en een illegaal kernwapenbeleid. Veiligheidsproblemen moeten niet besproken worden in een militair bondgenootschap dat vervolgens haar 'oplossing' aan de rest van de wereld opdringt. Om in de EU een rol te spelen heb je geen leger nodig. De EU mag dan een militaire speler in wording zijn, de structuren die ze in het leven roept om militair een vuist te maken, zoals de EU Battle Groups, zijn papieren tijgers. Deze internationale eenheden geven vooral een illusie van macht en veiligheid, maar zijn in de kleine tien jaar van hun bestaan nog nooit ingezet.

“Niet ten onrechte wordt ons leger beschreven als “een bijzonder goed bewapend pensioenfonds.”

MILITAIRE RECEPTEN WERKEN NIET

Onze defensie-ministers krijgen van de NAVO-bondgenoten schouderklopjes voor de Belgische deelname aan missies in Afghanistan en Libië. Maar zorgen die militaire interventies ook werkelijk voor veiligheid?

België stuurde vier F-16 gevechtsvliegtuigen om Libië te bombarderen. De Belgische deelname aan de NAVO-operatie kostte om en bij de 45 miljoen euro. Vandaag vechten in het land twee rivaliserende regeringen om de macht en zijn gewapende milities in een hevige strijd verwickeld. Volgens de opperbevelhebber van het Amerikaanse leger in Afrika worden in het oosten van Libië strijders van Islamitische Staat getraind. Precies de vijand die onze luchtmacht bekampt in Irak. Het zuiden van Libië is een broeihaard van jihadisten en een kruispunt van smokkelroutes. Ons leger stampet in een mierennest en trekt zich dan terug. De resultaten ervan wakkeren conflicten aan in de rest van Afrika en het Midden-Oosten.

Ook Afghanistan is er op veel vlakken slechter aan toe dan vóór 2003. Ons land heeft zich geëngageerd om ook na 2014, wanneer de westerse gevechtstroepen grotendeels teruggetrokken zijn, aanwezig te blijven. De eerstkomende jaren zullen donorlanden zich verplicht zien om miljoenen euro's in het Afghaanse leger en de politie aldaar te blijven investeren. Maar van vrede en stabiliteit is absoluut geen sprake.

GRENZEN VAN MILITAIRE MACHT

Is een leger wel geschikt voor de politieke doeleinden waarvoor het officieel moet dienen? Militaire macht inzetten is alleen nuttig als ze ook past in de politieke doelstellingen die men wil bereiken. Tegelijk kan je militaire macht niet zomaar voor om het even welke politieke doelstelling gebruiken. De manier waarop de meeste Europese landen omgaan met hun middelen toont aan dat ze hoogstens een marginale rol spelen in hun veiligheids- en

buitenlands beleid. De effectieve inzet van militaire macht betreft slechts een klein deel van de totale middelen. Vaak was die inzet niet effectief om de gestelde politieke doelstellingen te realiseren. In vele gevallen speelde de militaire macht slechts een bijrol die ook met andere middelen ingevuld kon worden.

Het debat moet dus gaan over een duurzame buitenlandse politiek, in plaats van krampachtig te proberen het leger weer relevant te maken voor ons buitenlands beleid.

De beperkingen van militaire macht blijken ook uit recente conflicten. In de pleidooien voor een sterk leger wordt vaak verwezen naar het conflict in Oekraïne. Maar de Europese landen zijn niet van plan om militair tussen te komen in Oekraïne. De politieke doelstellingen zijn de kost en de risico's van een militair conflict niet waard. Bij Poetin liggen de kaarten anders. De NAVO-landen hebben bij het einde van de Koude Oorlog beloofd of minstens de indruk gegeven dat de NAVO niet verder oostelijk zou groeien. Rusland voelt zich bedreigd door de NAVO-uitbreiding tot aan haar grenzen

en wil geen verdere uitbreiding. Het ziet dat de EU met haar Associatieakkoord de verdeeldheid in Oekraïne op de spits drijft en dat vervolgens de pro-Russische regering afgezet wordt met steun van Europese politieke kopstukken. Het creëren van een intern conflict - met de bezetting van de Krim en de steun aan pro-Russische rebellen - is dan de volgende stap om NAVO-uitbreiding te voorkomen. (Niet zonder succes overigens, want iedereen ziet dat de NAVO de verwachtingen die ze met het vooruitzicht op NAVO-lidmaatschap in het leven roept, niet kan en wil beantwoorden. Merkel liet aan duidelijkheid niets te wensen over: Oekraïne wordt wat haar betreft geen NAVO-lid.) De militaire middelen dienen hier hoogstens om met de spierballen te rollen, maar dragen niet bij aan veiligheid of aan de oplossing van het conflict.

Kortom, de relevantie van militaire middelen hangt af van wat je er politiek mee wil bereiken, of die doelstellingen de prijs van een gewapend conflict waard zijn en of je die doelstellingen niet op een andere manier kan bewerkstelligen. In plaats van de interne verdeeldheid in Oekraïne verder aan te wakkeren en uit te buiten zou Europa beter kiezen voor een politieke strategie gericht op een stabiele situatie waar ook Rusland zich in kan vinden.

Ook Irak toont het mislukken van militaire recepten. De bombardementen tegen IS zijn geen nieuwe oorlog maar een verderzetting van de mislukte pogingen van de VS en haar bondgenoten om na de val van Saddam Irak weer op te bouwen naar eigen model. Luchtbombardementen alleen zullen IS niet breken. Daarom worden zowel het Iraakse leger, soennitische stammen en Koerdische peshmerga als sjiiitische milities bewapend en getraind, de eerste drie door de VS en haar bondgenoten, de laatsten door Iran. Als die er al in slagen grondgebied op IS te veroveren (wat voorlopig nog nauwelijks lukt), is dat een militair succes, maar niet het einde van

de oorlog. Het lijkt waarschijnlijk dat IS dan 'oplost' en teruggrijpt naar guerrillatactieken. De coalition of the willing zal zich gedwongen zien over te schakelen op guerrillabestrijding, waarin luchtbombardementen van weinig nut zijn, maar grondtroepen des te meer. Die 'legers' die op de grond het werk moeten doen hebben tegengestelde belangen. Zelfs als IS verslagen wordt, vermindert dat de kansen op een duurzame oplossing. Dragen we daarmee bij aan stabiliteit en veiligheid?

VEILIGHEIDSBELEID

De militaire recepten werken niet. Misschien is het uitdoofscenario voor het leger waar voormalig stafchef Delcour voor waarschuwt niet eens zo slecht, als dat de ruimte opent voor een coherent en duurzaam buitenlands beleid, dat ook werkelijk bijdraagt aan onze veiligheid hier en aan vrede elders. Van zo'n beleid is vandaag nauwelijks sprake.

We hebben nood aan een buitenlandse politiek die niet gericht is op korte-termijnwinst in machtspelletjes of op onmiddellijk economisch gewin, maar die stabiliteit op lange termijn nastreeft. In zo'n buitenlandse politiek hebben militaire middelen weinig relevantie.

De Europese landen hebben de laatste twintig jaar vaak gekozen voor een kortzichtige strategie van partij kiezen in interne conflicten, waarbij ze onbedoeld olie op het vuur gooien. Dat was zo in de jaren '90 in voormalig Joegoslavië en is nu ook het geval in de voormalige Sovjetstaten.

Een duurzame buitenlandse politiek richt zich op politieke dialoog bij interne conflicten zonder daarbij partij te kiezen. De EU beschikt over een aantal civiele instrumenten om de escalatie van conflicten te voorkomen of er in tussen te komen. Die zijn echter ondergefinancierd en te weinig benut. Sommige ervan worden misbruikt binnen korte-termijndoelstellingen gericht op

economische en politieke invloed. De civiele instrumenten moeten autonoom van de militaire uitgebouwd en ingezet worden. De huidige regering maakt ook op dat vlak de verkeerde keuzes: in de begroting van 2015 dalen de middelen voorzien onder "Conflictpreventie, vredesopbouw en mensenrechten" van 17 miljoen euro in 2014 naar 5 miljoen euro in 2015.

Op relatief korte termijn kan ons land stappen zetten met een onmiddellijke impact op conflicten elders. Allereerst moeten we werken aan conflictpreventie: rekening houden met de impact van ons politiek en economisch beleid op de menselijke veiligheid en potentiële conflicten elders.

Enkele ideeën. Stop wapenhandel. Wapenhandel geeft rechtstreeks voeding aan gewapende conflicten. België en de andere EU-landen kunnen hun wapenuitvoer naar potentiële brandhaarden, bijvoorbeeld in het Midden-Oosten, onmiddellijk stoppen.

Maak ondernemingen verantwoordelijk voor de impact van hun activiteiten op mensenrechten en milieu. Multinationale ondernemingen zijn vaak, gewild of ongewild, betrokken bij allerlei mensenrechtenschendingen en werken zo conflicten in de hand. Ze kunnen hier meestal niet op aangesproken worden omdat in het betrokken land het rechtssysteem dat niet mogelijk maakt of omdat de verantwoordelijkheid wordt afgeschoven op dochterondernemingen, onderaannemers of toeleveranciers. Extraterritoriale verantwoordelijkheid van ondernemingen kan juridisch afdwingbaar gemaakt worden. Het op de markt brengen van producten verworven in strijd met het oorlogsrecht kan verboden en gesanctioneerd worden.

Voer een energiepolitiek gericht op energie-onafhankelijkheid en duurzame energieproductie. Het kan een einde maken aan onze verslaving aan olie, die vandaag in de kaart speelt van oliedictaturen.

AFSLANKING

"Wie vandaag bij Defensie werkt, mag gerust zijn," zegt minister Vandeput. Nochtans beslaan personeelskosten maar liefst 77% van de defensie-uitgaven. Tijdens en vlak na de Koude Oorlog omvatte het leger een veel groter aantal manschappen. Na de Koude Oorlog heeft men voor een zachte sanering gekozen. Niemand kreeg gedwongen ontslag of werd gedwongen om een andere baan bij de overheid aan te nemen. Het resultaat is dat de leeftijdscurve van de militairen, die normaal gezien vlak en best licht dalend is, nu een enorme bubbel vertoont boven de veertig jaar. Er zijn vier keer zoveel vijftigjarige onderofficieren als dertigjarige en dat zal nog vijftien tot twintig jaar duren. Niet ten onrechte wordt ons leger beschreven als "een bijzonder goed bewapend pensioenfonds."

Een fundamentele hertekening van de taken van het leger kan niet zonder grondige

personeelshervormingen. Daarvoor moeten geen naakte ontslagen vallen. Nu ontvetting van de overheid het ordewoord is en andere overheidsinstellingen met minder personeel hetzelfde werk moeten doen, moet de regering overwegen of militairen, eventueel na herscholing, geen andere banen binnen de overheid kunnen doen. Daarvoor moeten de politieke partijen dan wel aan taboes durven raken.

VUURKRACHT

Onder het moto 'Vuurkracht, gaat zes miljard in rook op?' kwamen de afgelopen week op tientallen plaatsen mensen bij elkaar om te tonen wat het betekent om zes miljard uit te geven aan gevechtsvliegtuigen.

Teken ook de petitie op www.geengevechtsvliegtuigen.be.

Borgerhout

Diksmuide

Gent | Brugse Poort

Ledeberg

Leuven

Vorst

Antwerpen | Karel De Grote Hogeschool

Kessel

Hasselt

RAFALE start charme-offensief

De producenten van het gevechtsvliegtuig Rafale - een mogelijke kandidaat om de F-16 op te volgen als de regering Michel daartoe beslist - openden in november een charme-offensief. Ze proberen de Rafale in de markt te zetten als beter en goedkoper dan de JSF en bovendien ook in staat om kernwapens in te zetten. Daar hoorde een receptie bij in de residentie van de Franse ambassadeur.

KERNWAPENS

Officieel heeft de regering Michel nog geen keuze gemaakt tussen de vijf mogelijke opvolgers van de F-16. Het ministerie van defensie heeft een vragenlijst gestuurd naar de verschillende kandidaat producenten van gevechtsvliegtuigen. Maar veel politici steken hun voorkeur voor de F-35 of Joint Strike Fighter niet onder stoelen of banken. Voormalig defensie-minister De Crem zei al in 2009 aan de Amerikaanse ambassadeur dat België de JSF moet kopen.

FRANSE VERLEIDINGSDANS

Niet toevallig begonnen Dassault Aviation, Snecma en Thales, de producenten van de Rafale, eind november een charme-offensief, met de opening van het kantoor van de Groupement d'intérêt économique (GIE) Rafale in Brussel. Vanuit het bureau zal de GIE proberen de Belgische regering ertoe te verleiden voor de Rafale te kiezen.

De Franse overheid steunt de lobby van Rafale voluit, met onder andere een receptie in de residentie van de Franse ambassadeur. Die is naar eigen zeggen 'gelukkig dat ik aan dit avontuur mag deelnemen'.

Opvallend is dat Dassault uitdrukkelijk stelt dat de nieuwe Rafale ook in staat zal zijn kernbommen in te zetten. Tot nu toe namen de meeste experts aan dat alleen de JSF 'nuclear capable' zou zijn. Aanpassingen om kernbommen te kunnen inzetten zouden bij de andere toestellen niet voorzien zijn en dus heel erg duur.

TRANSPARANTIE

De defensie-industrie bakt zoete broodjes met de regering. De eventuele vervanging van de F-16's staat voor miljoenen winst.

Een studie van de universiteit Antwerpen toont aan dat de Belgische bevolking geen nieuwe gevechtsvliegtuigen wil. Niet alleen de vredesbeweging, ook de militaire vakbonden en de legertop dringen aan op een maatschappelijk debat over de toekomst van de Belgische defensie. De vraag is immers niet 'welk gevechtsvliegtuig kopen we, de Rafales of de JSF?' maar 'welk buitenlands- en veiligheidsbeleid willen we?'.

Durft de minister het aan om een open debat te organiseren? Maakt hij de antwoorden van de vliegtuigproducenten op de vragenlijst openbaar? Of kiest hij voor de achterkamertjespolitiek en discussie achter gesloten deuren?

Kernwapens en regeerakkoorden?

Welke ambities heeft de nieuwe federale regering wat betreft nucleaire ontwapening? Afgaande op het regeerakkoord ligt de lat wel erg laag. In vergelijking met het vorige regeerakkoord zet de regering-Michel zo mogelijk nog een stap achteruit.

De regering onderschrijft "alle geloofwaardige en doelgerichte inspanningen - bij voorkeur in Europees verband - met het oog op effectieve en evenwichtige ontwapening in de wereld, zowel op nucleair als op conventioneel gebied" en kiest voor "een realistische en pragmatische aanpak."

'Geloofwaardig', 'realistisch' en 'pragmatisch' kan je in deze context interpreteren als: zonder enige ambitie. De nieuwe regering lijkt van plan het beleid van de vorige verder te zetten: lippendienst bewijzen aan nucleaire ontwapening, maar intussen geen enkele poging doen om van de kernwapens af te geraken. Elk initiatief om de kernwapenstrategie van de NAVO en de stationering van Amerikaanse kernwapens in Europa ter discussie te stellen, wordt door de meerderheidspartijen afgedaan als 'unilateraal' en 'idealistisch'.

In de praktijk komt dat er op neer dat we de nucleaire politiek laten kapen door hardliners in het Kremlin, die niet over verdere nucleaire ontwapening willen praten zolang de VS kernwapens stationeren buiten haar eigen grondgebied. Staat ook voor de nieuwe regering ons NAVO-lidmaatschap boven de wil van de meerderheid van de Belgen? Het lijkt er sterk op.

HART
BOVEN
HARD

Vredesactie is een pluralistische vredesbeweging die radicaal pleit voor een maatschappij waarin conflicten worden opgelost zonder geweld of het dreigen ermee. Vredesactie is een motor voor het ontwikkelen van geweldloze actie. Bomspotters proberen om de kernwapens te verwijderen, met de campagne CTRL-ALTEU stellen we de militarisering van de EU in vraag. Als pacifistische beweging lanceren we initiatieven die de afbouw van de wapenindustrie mogelijk maken.

Vredesactie is aangesloten bij de War Resisters' International (VRI), een wereldwijd netwerk van organisaties, groepen en personen die allen de VRI-beginselverklaring onderschrijven: 'Oorlog is een misdaad tegen de mensheid. Daarom ben ik vast besloten geen enkele vorm van oorlog te steunen en te ijveren voor de opheffing van alle oorzaken van oorlog'.

www.vredesactie.be | contact@vredesactie.be | 03 281 68 39 |
Patriottenstraat 27 2600 Berchem

Word Partner van Vredesactie, geef financiële steun via een vaste opdracht op rek.nr. 523-0403000-40.